

Høringsinnspill til Skibotn kraftverk Revisjonsdokument av 11 oktober 2024.

Kitdal Jeger og Sportsfiske Forening (KJSF)

Viser også til tidligere innspill samt høringsnotat fra Storfjord kommune. Dette notatet er merknader og momenter i forhold til Revisjonsdokumentet av 11 oktober 2024, og berører i hovedsak Kitdalselva og fjellvannene som er en del av Kitdalsallmenningen.

I forhold til vassdrag som er berørt må regulanten pålegges følgende:

1. Som i Altavassdraget og de fleste utbyggingene må det også her pålegges regulanten å ha ungfisk registrering (hvert 2 år) og gytefisk registrering (hvert år) i samtlige anadromevassdrag berørt av utbyggingen. Her skal det nevnes at både Kitdals-, Signaldals-, og Skibotnvassdraget har en unik elvelevende sjørøye bestand som er av nasjonal interesse å ta vare på.
2. Som vilkår opprettholdes dagens krav om at det skal settes ut røye i Kitdalsvassdraget (Sørdalselva) for å kompensere for redusert produksjon av røye på grunn av tapt vannføring.
3. Habitatforbedringstiltak må følges opp i berørte vassdrag som følge av redusert vannføring. Regulanten påpeker i dokumentet at det er en «større syndebukk» som står for kanalisering på deler av strekingen i Kitdalselva og fraskriver seg med det i en viss grad ansvaret for å gjøre tiltak. Men ansvaret for redusert vannføring påhviler TKP alene og det må derfor stilles krav om kompenserende tiltak.
4. I dag finnes det ingen faglig statusrapport på Sørdalelva /Kitdalselva, som må være et minstekrav for i det hele tatt å vurdere tiltak. TKP må på lik linje med det som er gjennomført for Skibotnvassdraget (Se Akvaplan sin rapport) lage en rapport også for Kitdalsvassdraget.
5. Når det gjelder Sørdalselva som er mest berørt av redusert vannføring (20%) så må to vandringshinder utbedres, en ved Vilgissorgi og en ved Bogelva oppe i Sørdalen.

I forhold til vandringshindrene så anfører Utreder: «*Fra andre vassdrag er det vist at sjørøye vandrer opp vanligvis ilt. av juni og begynnelsen av juli, noe som tilsier at den oppstrøms vandringen sammenfaller med slutten av vårflommen og røyene kan da i de fleste år vandre forbi vandringshinderet*». Hvilke andre vassdrag det vises til er usikkert, men for Kitdalselva er dette direkte feil. Sjørøya vandrer uhyre sjelden opp før helt mot slutten av juni, etter vårflommen. Dvs at det i hele perioden med vandring er for lite vann i Sørdalselva til at røya klarer å forsere vandringshindrene. Det må være et absolutt krav at regulanten pålegges å utbedre hindrene med fisketrapp e.l.

Det må også pga redusert vannmengde i hele vassdraget etter utbyggingen kompenseres med å lage kulper / terskler med vannføring som sikrer fisken overvintringsmuligheter.

6. Både Skibotn, Signaldaleselva og Kitdalselva har en unike elvelevende sjørøye bestander som er av nasjonal interesse å bevare. Det er viktig å belyse dette i konsesjonsvilkårene slik at man sikrer disse populasjonene for fremtiden.
7. Vi ønsker også å påpeka at overvåkning av vannføring i øvre del av Skibotnelva ved Lullekulpen eller gamle betongbrua er viktig å få på plass. Dette er det viktigste oppvekstområdet i dette vassdraget og man har i dag ingen oversikt over vannmengde i dette partiet av elva. Dette for å sikre at fisken har gode oppvekstsvilkår gjennom hele året.
8. Det bør også opprettes en offentlig database hvor enkeltpersoner eller foreninger kan registrere observasjoner på avvik i vannføring eller andre unormale hendelser langs vassdraget som kan ha en negativ effekt på fiskebestanden.

I fjellvannene som er berørt så bemerker vi følgende:

1. Det må gjennomføres et seriøst prøvefiske i samtlige vann som er direkte eller indirekte berørt av kraftutbyggingen, og ikke som nå basere seg på arbeider som skriver seg tilbake 20 år i tid slik TKP gjør i sin rapport.
2. KJSF har tidligere kommet med forslag om økt reguleringshøyde på Govdajærvi for å forbedre livsvilkårene til fisken og redusere den visuelle forurensningen som dagens regime fører til. TKP hevder på folkemøte i januar 2025 at et slikt tiltak ikke er forsvarlig pga problem for rein å passere, og at det videre ikke er bedriftsøkonomisk forsvarlig.

Med dagen krav i forhold til inngrep i naturen så framstår en nedtappingshøyden på 24 meter i Govdajærvi som urealistisk. Og det fører som kjent til utvasking av store mengder silt og leire som gjør vannet grønnfarget hele sommeren, samt at silten legger seg på elvebunnen i Skibotnelva nedstrøms kraftverket og sementerer grus som kunne fungert som gyteplasser.

Det vil etter vår mening være store fordeler med å heve vann nivået i Govdajærvi med ca 5-7 meter, og samtidig redusere tappehøyden til 5-7 meter. Og det er kun et relativt lite område hvor en demning må bygges ved det gamle utløpet mot Breidalen. Masser finnes allerede lagret i Lavvkadalen etter tunnelbyggingen på 1970-tallet. Oppbygging av vannmagasinet til sitt nye nivå kan gjøres over 2-3 år.

- Man hindrer utvasking av silt og leire, noe som bedrer vannkvaliteten for fisk både i selve vannet, men også nedstrøms kraftverket i Skibotnelva.
- Man unngår å tørrelegge rogn som man normalt finner på 5-10 meters dyp.
- Fiskebestanden vil bygges opp på nytt både gjennom naturlig vandring ned fra Caccajærvi og Oksefjell vannene, men også gjennom utsetting av fisk.
- Det visuelle inntrykket vil bli enormt mye bedre.

En grov utregning ut fra kart gir en magasinkapasitet per i dag med 24 meters tappehøyde på ca 36 millioner m³. Ved å heve terskelen 7 meter, og benytte 7 meters tappehøyde gir dette en magasinkapasitet i dette nivået på ca 30.5 millioner m³. Ved smartere kjøring burde ikke dette være et problem. Og da har man fortsatt «det gamle» magasinet tilgjengelig i tilfelle ekstremår.

At rein vil få problemer med å passere ved at strandlinjen ev. flyttes noen meter utover faller på sin egen urimelighet. Det er enorme områder rundt hele vannet som er relativt flatt og reinsens vandring vil i realiteten være upåvirket.

Govdajærvi etterforsyner som kjent Lavvka vannet. Mellom disse vannene er det 68 meters høydeforskjell som per i dag ikke utnyttes. TKP hevder at det ikke er regningsvarende å etablere en egen turbin ved utløpet, noe som framstår noe forundelig for oss all den tid det er etablert flere minikraftverk i kommunen de siste årene. Disse har hatt en større investering enn det som vil kreves i Lavvka.

Vi ber Direktoratet gjøre en ny vurdering av de ovenfor nevnte punktene. Om TKP ikke finner det regningsvarende, så må det vurderes om det likevel er samfunnsøkonomisk forsvarlig å utnytte allerede etablert infrastruktur (tunnel), framfor å gjøre nye naturinngrep. Tiltaket vil også i stor grad bøte på skadene gjort i vannet på 1970-tallet.

3. Om endring av reguleringshøyde ikke blir gjennomført og TKP får gjennomslag for sin nye definering av Govdajærvi som 100 % ødelagt så må dette kompenseres økonomisk. Det må settes av midler igjennom hele konsesjonsperioden som skulle vært brukt på reetablering av fiskebestanden i vannet, slik at det kan brukes på kultiveringstiltak i tilstøtende vann som er direkte og indirekte berørt.

Kultivering i form av rusefiske for å forbedre fiskebestanden er nødvendig i samtlige av vatnene som er berørt slik KJSF vurderer det. KJSF besitter denne kompetansen og kan være en aktiv partner for å få dette gjennomført.

Tidligere bidro Govdajærvi med å hule oppe fiskebestanden i Breidalselva. Et naturlig tiltak her vil være å fange villrøye i tilstøtende vann som tidligere drenerte ned i Breidalen som Cazajavri, Sjørdalssmåvatnan og Oksefjellsmåvatna for å kompensere for tapt fisk i Breidalselva. Dette kombineres med kultivering av overbefolkede ryøevann.

4. Vi krever at det opprettes et fiskefond øremerket avbøtende tiltak i berørte vassdrag og fjellvann (Cazajavri, Sjørdalssmåvatnan, Oksefjell vannene, Langvannet, Moskogaissa, Rihpojavri og Lavkajavri). Dette må pålegges regulanten gjennom de reviderte konsesjonsvilkårene.

Hensikten med fondet er å rette opp skadene som TKP har påført elvene og vatnene i forbindelse med utbyggingen. Samt kompensere for manglende (pålagte) tiltak gjennom hele gjeldende konsesjonsperiode. Fondet bør tilføres minimum 2 millioner kroner årlig (2025), og naturligvis indeksreguleres. Bruk av fondet gjøres ved en tredeling mellom Signaldalselva, Skibotnelva og Kitdalselva med tilhørende fjellvann på Kitdalsallmenningen.

Andre momenter som bør nevnes:

Reindriftna hevder det er mye ulovlig kjøring langs anleggsveiene og tar til ordet for bom for å hindre gjennomkjøring fra Kitdalen. Det kom også fram på folkemøtet i januar at de ønsker bom både i Norddalen og Midterdalen. Disse veiene er ikke anleggsveier. Medlemmer av KJSF bruker fjellområdet mye både sommer og vinter, og har knapt opplevd ulovlig kjøring. Stort sett all kjøring som foregår langs disse veiene står reindriftna selv for.